

gehouden heeft'. Dáár gaat het om, dat is 'zilver en goud', de rest, het hele zichtbare kerkwezen, is slechts vergankelijk, uiterlijk gedoe, 'hout, hooi, stoppen, stro', om met de apostel Paulus te spreken.⁸ Vandaar dat de vrouwen noch in politieke, noch in (uitwendige) religieuze status geïnteresseerd zijn. De echte status wordt namelijk verleend door God, en erkend door de in het 'gezelschap' vergaderde vromen, die de echtheid van de Godservaring toetsen. En hierin is werkelijk 'noch man, noch vrouw', slechts de erkende echtheid telt.⁹ Dat is ook wat in een samenleving als de Urkse tot op zekere hoogte door allen erkend, althans gerespecteerd wordt. Een 'gekende' te zijn, ook de niet (zo) bevindelijken schatten dit hoog. En pas de legitimatie door zulke gekenden verleent de ambtsdragers van 'zware' kerkjes hun status. Want eerst dat garandeert dat zij 'herders' zijn en geen 'huurlingen'.

Met dat al is nog in het geheel niet verklaard waarom er zovéél 'zware' kerkjes op Urk voorkomen. Het blijft gissen. Immers, binnen het kader van Haks eigen T dat de afname van kansen, economisch (in de visserij) status te verwerven de druk op de religieuze dimensie vergroot, kan niet verklaard worden waarom juist 'de grootste vissers' – die dus reeds economische status bezitten – 'tot de Oud Gereformeerde ... groepering behoren' (waar religieuze status te behalen valt) en waarom men moet aannemen dat 'de bevindelijkheid (dus!) ... meer status tegen geringe extra kosten zou opleveren.' Hak valt hier (206) in dezelfde kuil als anderen vóór hem: hij durft als puntje bij paaltje komt de eigenstandigheid van de religieuze dimensie niet vol te houden en vlucht – hoogst modern maar ook binnen zijn eigen betoog niet terzake – toch weer weg in de economische dimensie als definitief referentiekader. Zo sterk is dus het economisme in onze cultuur, dat onderzoekers die anders willen er toch door meegesleept worden. Immers, het klopt hier niet. Reeds zuiver economisch valt niet vol te houden dat het om 'geringe extra kosten' zou gaan. Die eigen kleine kerkjes vereisen namelijk reeds puur financieel relatief grote investeringen. Kerkgebou-

8. 1 Kor. 3, 12.

9. Haks stelling: '... de ambitieuze mannen [op Urk] (bewegen) zich in de richting van de bevindelijkheid, omdat dit meer status tegen geringe extra kosten zou opleveren' (206) roept, naast nog te bespreken – maar door hem niet onderkende – vragen ook deze op: Waarom gaan dan vrouwen óók in die richting? In de 'kosten-baten-afweging', uitgevoerd volgens de voor 'alle mensen' geldende 'rationele keuze-theorie' (232), trekken zij immers aan het kortste eind: in de bevindelijke kerken zijn zij net zozeer van het ambt uitgesloten als in katholieke kerken van het priesterschap. Op deze P zou de T kunnen worden gewaagd, die in de tekst is uitgewerkt: reeds zolang er van 'gezelschappen' sprake is, hebben vrouwen er dezelfde rechten gehad als mannen. Wanneer nu daar het zwaartepunt ligt – in de 'geheime genootschappen' dus meer dan in de officiële organen – is het zaak dáár 'status' te verwerven, want die (alleen!?) telt. Het verwerven nu van 'status' hangt af van de erkenning (door de leid(st)ers) van de echtheid der verhaalde ervaringen.